

Muhammed Mustafa POLAT

**REKABET HUKUKUNDA
HAKİM DURUMDAKİ TEŞEBBÜSLERİN
DİJİTAL PİYASALARDA
KENDİNİ KAYIRMASI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM DİJİTAL EKONOMİNİN ÖZELLİKLERİ VE KALDIRAÇ ETKİSİ

1.1. DİJİTAL PİYASALARDA HAKİM DURUM TESPİTİNDE DİKKATE ALINMASI GEREKEN YAPISAL FAKTÖRLER.....	5
1.1.1. Dolaylı Ağ Etkileri ve Geri Besleme Döngüsü	9
1.1.2. Veriye Erişim	17
1.1.3. Ölçek ve Kapsam Ekonomileri.....	22
1.2. REKABET HUKUKUNDA KALDIRAÇ ETKİSİ KAVRAMI VE KENDİNİ KAYIRMA UYGULAMASI	25
1.2.1. Kaldıraç Etkisi Kavramı	26
1.2.2. Kendini Kayırma Davranışı.....	31
1.2.3. Hakim Durumdaki Teşebbüslerin Özel Sorumluluğu Kapsamında Kendini Kayırma	36

İKİNCİ BÖLÜM
AB VE TÜRKİYE İÇTİHATLARI IŞIĞINDA
KENDİNİ KAYIRMA DAVRANIŞININ
REKABET HUKUKU KAPSAMINDA
İNCELENMESİ

2.1. KENDİNİ KAYIRMANIN SÖZLEŞME YAPMANIN REDDİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	43
2.1.1. Sözleşme Yapmanın Reddine İlişkin Genel Çerçeve	44
2.1.2. Kurul'un İller Arası Mesafe Kararı.....	54
2.1.3. Kararın Değerlendirmesi	58
2.1.4. Sözleşme Yapmanın Dolaylı Reddine İlişkin Tartışmalar ve Komisyon'un Kılavuz Taslağı.....	61
2.2. AB İÇTİHATLARI DOĞRULTUSUNDA KENDİNE ÖZGÜ BİR İHLAL TÜRÜ OLARAK KENDİNİ KAYIRMA	67
2.2.1. Komisyon'un Google Shopping Kararı	68
2.2.2. Genel Mahkeme'nin Google Shopping Kararı.....	70
2.2.3. ABAD'ın Google Shopping Kararı ve Öngörülen Hukuki Test	73
2.2.3.1. Bronner Kriterleri Uygulanabilir Değildir.....	75
2.2.3.2. Kendini Kayırma Davranışı Meşru Rekabetten Ayrılmalıdır.....	76
a. Ayrımcılık unsuru bulunmalıdır	77
b. Davranışın rekabet karşıtı etkiler doğurabilme potansiyeline sahip olması ve somut olayın tüm koşullarının dikkate alınması gerekir	79
2.2.3.3. AB Taslak Kılavuzu'nda Yer Verilen Açıklamalar ABAD'ın Kararına Yer Verilen Unsurları Yansıtmaktadır	81
2.2.4. Amazon Aleyhinde AB'de Yürütülen Soruşturmalar	83
2.3. TÜRKİYE'DE KENDİNİ KAYIRMA UYGULAMALARI	86

2.3.1. Kurul'un Google Shopping Kararı: Sıralama Temelli Kendini Kayırma	88
2.3.1.1. Google'ın Faaliyet Gösterdiği Ürün Pazarları.....	89
2.3.1.2. Google'ın Genel Arama Hizmetleri Pazarındaki Hakim Durumu	89
2.3.1.3. Somut Dosyadaki Kendini Kayırma Davranışı	91
a. Google Shopping Unit'in Gösterim Şekline İlişkin İddialar	92
b. Google Shopping'in Rakiplerine Kıyasla Daha Düşük Kalitede Hizmet Verdiği İddiası.....	93
c. Rakiplerin Shopping Unit'te Reklam Veremediği İddiası.....	94
d. Shopping Unit'in Reklam Alanı Olduğuna Dair Belirsizlik İddiası	95
2.3.1.4. Rekabeti Sınırlayıcı Etkinin Varlığı.....	96
2.3.1.5. Google'ın Haklı Gerekçesinin Olmaması.....	97
2.3.1.6. Google Shopping Kararının Türkiye'deki Değerlendirmesi: Avrupa Perspektifiyle Bir Bakış	98
2.3.2. Google Yerel Arama Kararı: Sıralama Temelli Kendini Kayırma	100
2.3.2.1. Google'ın Faaliyet Gösterdiği Ürün Pazarları.....	101
2.3.2.2. Google'ın Genel Arama Hizmetleri Pazarındaki Hakim Durumu	102
2.3.2.3. Somut Dosyadaki Kendini Kayırma Davranışı	104
a. Yerel Arama Hizmetleri.....	105
(i) Local Unit'in Avantajlı Konumlandırılması.	105
(ii) Hizmet Kalitesinin Düşüklüğü	106
(iii) Rakiplere Yer Verilmemesi	107
b. Konaklama Fiyatı Karşılaştırma Hizmetleri.....	108
(i) GHA'nın Rakiplerden Daha Avantajlı Şekilde Konumlandırılıp Gösterilmesi	108
(ii) Hizmet Kalitesinin Düşüklüğü	110

2.3.2.4. Rekabeti Sınırlayıcı Etkinin Varlığı.....	111
a. Yerel Arama Hizmetleri Pazarına İlişkin Analizler	111
b. Konaklama Fiyat Karşılaştırma Hizmetleri Pazarına İlişkin Bulgular	112
2.3.2.5. Google'ın Haklı Gerekçesinin Olmaması.....	114
2.3.3. Trendyol Perakende Kararı: Veri ve Algoritma Temelli Kendini Kayırma	115
2.3.3.1. Trendyol'un Faaliyet Gösterdiği Pazarlar	119
2.3.3.2. Trendyol'un Çok Kategorili E-Pazaryerleri Pazarındaki Hakim Durumu.....	119
2.3.3.3. Somut Dosyadaki Kendini Kayırma Davranışı	121
a. Trendyol'un Algoritmaya yaptığı müdahaleler ile kendi perakende faaliyetlerini kayırması.....	121
b. Trendyol'un veri yoluyla kendi perakende faaliyetlerini kayırması.....	123
2.3.3.4. Rekabeti Sınırlayıcı Etkinin Varlığı.....	124
2.3.3.5. Trendyol'un Haklı Gerekçesinin Olmaması	128
2.4. Kurul Kararları Işığında Kendini Kayırma Davranışının Hukuki Değerlendirmesi.....	129
2.4.1. 4054 Sayılı Kanun'un 6(d) Maddesi Kendini Kayırma Davranışlarının İncelenmesine Dayanak Teşkil Eder	129
2.4.2. Kendini Kayırma Dosyalarında 4054 Sayılı Kanun'un Amacı ve Kapsamının Değerlendirilmesi.....	131
2.4.3. Kendini Kayırma Davranışlarının Kötüye Kullanma Teşkil Edebilmesi İçin Hukuki Test Uygulanmalıdır	132
2.4.3.1. Ayrımcı Davranış.....	132
2.4.3.2. Meşru Rekabetten Ayrılma	134
2.4.3.3. Dışlayıcı Etki	138

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖNCÜL DÜZENLEMELER VE REKABET HUKUKU UYGULAMALARI

3.1. KENDİNİ KAYIRMANIN EX-POST VE EX-ANTE DÜZENLEMELER ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	139
3.1.1. AB'nin Öncül Düzenlemesi: DMA.....	141
3.1.2. Türkiye'nin Ex-Ante Düzenlemesi: Kanun Teklifi	143
3.1.3. Ex-post Düzenleme ile Kanun Teklifinin Ex-Ante Düzenlemesinin Karşılaştırması	145
3.1.3.1. Düzenlemelerin Muhatabı.....	145
3.1.3.2. İlgili Ürün Pazarı Tanımının Yapılması Zorunluluğu	146
3.1.3.3. Hakim Durum Tespitinin Gerekliliği.....	147
3.1.3.4. İspat Yükünün Yer Değiştirmesi.....	148
3.1.3.5. Zarar Teorisinin Gerekliliği.....	148
3.1.4. E-Ticaret Mevzuatı Çerçevesinde E-Pazar Yerlerinin Kendini Kayırma Yasağı.....	149
3.1.4.1. Tüm ETAHS'ler İçin Öngörülen Kendi Markasını Satma Yasağı.....	151
3.1.4.2. Orta Ölçekli ETAHS'ler İçin Getirilen Verilerin Rekabet Ederken Kullanılması Yasağı.....	155
3.1.4.3. ETHS'lerin Sıralama ya da Tavsiye Sisteminde Geriye Düşürülmesi.....	157
3.2. Ne Bis İn İdem İlkesi Çerçevesinde Değerlendirme.....	158
3.2.1. Ne Bis İn İdem İlkesine Yönelik Genel Çerçeve ve Türkiye Uygulaması.....	158
3.2.2. AB Uygulamasında Ne Bis İn İdem İlkesinin Değerlendirilmesi.....	161
3.2.3. Ne Bis İn İdem İlkesi Çerçevesinde 6. Madde ve Kanun Teklifi İlişkisi	165
3.2.4. Ne Bis İn İdem İlkesi Çerçevesinde Kanun Teklifi ve E-Ticaret Mevzuatı İlişkisi.....	169

3.2.4.1. Sıralama veya Tarama/Dizinleme İşlemlerinde Kendini Kayırma Yasağı	170
3.2.4.2. Ticari Kullanıcılar veya Bunların Son Kullanıcıları Tarafından Sağlanan Verilerin Rekabet Ederken Kullanılması Yasağı	173
SONUÇ	177
KAYNAKÇA.....	181